

Covenant & Conversation

BASED ON THE TEACHINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

BO

Özgürlüğün Savunması

- Rabi Sacks'ın burada özeti verilen yazısına [web sitemizden](#) ulaşabilirsiniz.

"O gün çocuğuna anlatacak, 'Mısır'dan [özgürlüğe] çıkışım sırasında, A-Şem'in benim uğruma yapmış oldukları içindir bu' diyeceksin."

İki yüz yılı aşkın bir kölelik döneminin ardından Bene Yisrael özgürlüğe kavuşmak üzereydiler. Mısır'ı on bela vurmuştu. Gerçek ilk olarak Mısır halkı tarafından idrak edilmiş; Paro ise sona kalmıştı. Tanrı, özgürlüğün ve insani saygınlığın tarafındaydı. Polisiniz veya ordunuz ne kadar güçlü olursa olsun, birilerini başkalarının yararı için köleleştirerek bir ulus inşa edemezsiniz. Tarih er ya da geç tüm despot yönetimlerin aleyhine döner.

Ve şimdi vakit gelmişti. Bene Yisrael özgürlüğün eşiğinde duruyorlardı. Moşe, bir halkın doğuş anını işaretleyen bu anda onlara hitap etmek üzere onları bir araya topladı. Bu konuşmasında özgürlüğün kendisinden, zincirlerini kırmalarından ve köleliğin sona ermesinden bahsedebilirdi. İlerideki varış noktasından, süt ve balın aktığı diyardan bahsedebilirdi. Hâlâ kendilerini bekleyen uzun yolculuğun tehlikelerinden bahsedebilirdi.

Moşe bunlardan hiçbirini seçmedi. Bunun yerine, çocuklardan, uzak bir gelecekte ve yaşadıkları tüm bu olayların hatırasını henüz doğmamış olan nesillere aktarma görevinden bahsetti. **Bu haftaki peraşada Moşe tüm bunların, çocuklarına öğretmeleri gereken bir hikâyeye olduğunu onlara üç kez hatırlatır.** Özgürlüklerini elde etmek üzere oldukları anın ta kendisinde, Bene Yisrael'e, bir eğitimci ulusu olmaları gerektiği söylenmiştir. Bu da Moşe'yi yalnızca büyük değil, aynı zamanda benzersiz bir lider haline getirmiştir. Tora, özgürlüğün, savaş meydanında, siyasette veya mahkemelerde değil, insanın hayal gücünde ve iradesinde kazanıldığını öğretmektedir. **Bir ülkeyi savunmak için bir ordu gerekir. Ancak özgür bir toplumu savunmak için, ideallerin bir nesilden diğerine aktarıldığı ve asla unutulmadığı ailelere, okullara ve bir eğitim sistemine ihtiyacınız vardır.**

Bu nedenle Bene Yisrael, tutkusu eğitim, hisarları okullar ve kahramanları öğretmenler olan bir halk haline gelmiştir. II. Bet Amikdaş dönemine gelindiğinde, Yahudiler dünyanın ilk genel zorunlu eğitim sistemini çoktan yaratmışlardı. Hahamlarımız, eğer bir şehir, çocukları için eğitim tedarik

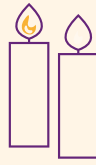
etmiyorsa, o şehrin kendisini güvende addetme hakkına sahip olmadığı konusunda ısrarcıydılar. Bir şehrin gerçek savunmacılarının askerler değil, öğretmenler olduğunu öğretmişlerdir.

Başka hiçbir inanç, öğrenime bundan daha yüksek bir değer atfetmemiştir. Daha en baştan beri, Yisrael, özgürlüğün yasalarla yaratılamayacağını ve salt siyasi yapılar tarafından sürdürülemeyeceğini biliyordu.

Hahamlarımız bu gerçeği çarpıcı bir yolla ifade etmişlerdir. Tora, Moşe'nin Sinay'da aldığı iki Taş Levha'yı tarif ederken, yazının taş üzerine "harut – kazınmış" olduğunu söyler. Hahamlarımız bunu "herut – özgürlük" olarak okuyarak önemli bir noktayı öğretirler: İnsanlar, Tora kalplerine kazınmış olduğu zaman gerçekten özgürdürler.

Moşe Bene Yisrael'e, özgürlüğün bir siyasi zafer anından çok daha fazlası olduğunu öğretmiştir. Özgürlük, geçmişte çekilen acıları, bir daha asla onlara sebep olmamak için daima hatırlamaya yönelik tüm nesiller boyunca devam eden sürekli bir çabadır. Pesah'ta matsa ve maror yememizin sebebi de budur: geçmişte çektiğimiz eziyetleri hatırlamak ve bu şekilde, asla başkalarına eziyet eden bir halk haline gelmemek için.

Özgürlük bireylerin arzu ettikleri her şeyi yapmalarıyla alakalı değildir. **Özgürlük, ebeveynlerin, öğretmenlerin, evlerin ve okulların hepsinin nesiller arasındaki diyalogda birer partner olduğu hiç bitmeyen bir eğitim çabasıdır.** Öğrenim – Talmud Tora – Yahudiliğin temelini ta kendisidir, mirasımızın ve ümidimizin koruyucusudur. Bu nedenledir ki biz Moşe'ye en büyük onuru, onu Moşe Rabenu, Öğretmenimiz Moşe diye adlandırarak veririz. Çünkü iyi bir toplum için verilen savaşın kaybedildiği veya kazanıldığı yer, eğitim arenasıdır.

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Özgürlüğü sadece elde etmemizin yeterli olmadığını, onu öğretmemiz de gerektiğini söylediğimizde ne demek istiyoruz?
2. Geçmiş unutmak, özgürlüğün kaybına nasıl yol açabilir?
3. Özgürlük ile "ne istiyorsan yapmak" arasındaki fark nedir?

Bir Ana Fikir

Eğitim ve ahlaki rehberlik olmadan, özgürlük, kaos veya tiranlığa doğru solup gider. Gerçek özgürlük, zamanla öğrenilir, uygulanır ve korunur. Bunun anahtarı ise, bir sonraki neslin eğitilmesindedir.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Son üç bela Mısır'ı ardı ardına vurur. Çekirgeler, doludan geriye kalan mahsulü yok eder, yoğun bir karanlık ülkeyi kaplar ve on beş Nisan gecesi, gece yarısında tüm Mısırlı behorlar ölür.

Tanrı Bene Yisrael'e, bir halk olarak aldıkları ilk mitsva hakkında talimatlar verir: yeni ayı temel alan bir takvim oluşturmak. Ardından onlara, bir Pesah-korbanı yapmaları emredilir. Kuzunun kanını kapı pervazlarına sürecekle, bu sayede, son bela Mısırlıların evlerini vurduğunda Bene Yisrael'in evleri esirgenecektir. Halka ayrıca, Pesah-korbanının etini matsa ve acı otlar (maror) eşliğinde yemeleri talimatı verilir.

O korkunç onuncu belanın ardından Paro, Moşe'nin halkının özgür bırakılmasına yönelik talebi karşısında nihayet teslim olur ve Mısırlılar Bene Yisrael'i ülkenin dışına sürerler. Halk, hamurları mayalanmaya fırsat bulamadan telaş içinde, ama büyük bir servetle Mısır'dan ayrılır. Bene Yisrael'e, behor (ilk doğan) oğullarını kutsiyete adamaları, her yıl Pesah'ı gözetmeleri ve Mısır Çıkışı'nın hikâyesini çocuklarına öğretmeleri söylenir.

Peraşa Aktivitesi

Roş Hodeş Dakikası

Kronometreyi bir dakikaya ayarlayın ve masanın etrafındaki katılımcılar sırayla konuşacak şekilde ilerleyin. Her katılımcı, süre dolmadan önce üç şeyi paylaşacak: biten ay içinde öğrendiği bir şey; yaptığı, ancak fırsatı olsa farklı şekilde yapacağı bir şey ve başlayan ay içinde daha fazla zaman ayırmak istediği bir şey. Kronometre durduğunda sıra sona erer ve oyun sıradaki katılımcıyla devam eder. Bu, hızlı, tanıdık, stres düzeyi düşük ve her zaman vaktinde sona eren bir faaliyettir.

HER YAŞ İÇİN BİR HİKÂYE

Onun Mektupları, Benim Hikâyem

Eski Sovyetler Birliği’nde büyüdüğümde, Yahudi kimliğim ve geleneklerim hakkında pek fazla bilgim yoktu. Kocam ve ben, çocuklarımızı nasıl yetiştireceğimiz konusunu ilk kez ele aldığımızda, Yahudi değerleri ve gelenekleri üzerine kurulu bir yuva oluşturmak istediğimiz ikimiz için de gayet açıktı. Ancak Sovyet eğitimiyle geçen çocukluğum, Tora’yı uygulayan Yahudilerin dünyasında yolumu bulmayı ve kendimi yeterli hissetmeyi zorlaştırıyordu. Ne de olsa en iyi arkadaşımın bana “pis Yahudi” dediği günü hâlâ hatırlıyordum. Bu tür sözler insanın içine işler...

Bir gün, Rabi Lord Jonathan Sacks’ın yazdığı “Letters to the Next Generation” (Gelecek Nesle Mektuplar) adlı makaleye rast geldim. Nefesimi tutmuştum, çünkü sözler doğrudan bana hitap ediyordu: “*Gerçek şudur ki, bugün hayatta olan her Yahudi, en müthiş romandan veya aile destanından daha hayranlık uyandırıcı bir tarihe sahiptir. Bu tarih, onların nasıl da bir ülkeden diğerine sürüldüklerini, nasıl da her şeyi kaybedip hayata yeniden başlamak durumunda kaldıklarını anlatır...*” Bu cümlelerin benim hakkımda ne kadar doğru olduğuna inanamamıştım. Bu tam da benim hikâyemdi. Dünyanın bir yerinde, kişisel çilemi ve mücadelelerimin derinliğini anlayan bir hahamın yaşadığını görmek beni hayrete düşürmüştü.

Ailem yeniden yapılanmış, Birleşik Devletler’de yeni bir hayata başlamıştı. Yahudi kimliğimizin, artık bizim için en büyük engel değil, aksine, bir gurur ve bütünlük işareti olmasını umuyorduk. Hayatında ilk kez bir yeşiva okuluna adım atmak Sovyetlerde yetişmiş genç bir anne için göz korkutucu bir deneyimdi. O dönemde de Rabi Sacks’ın sözleri tekrar bana ilham vermiş, doğrudan bana hitap etmişti: “*Yahudiler için, eğitim yalnızca bildiklerimizden ibaret değildir. Bizim kimliğimizdir... Yahudi bir ebeveynin ilk görevi, çocuklarının Yahudi eğitimi almasını temin etmektir.*” Bu derin sözler beni mutlak bir inanç sıçraması yapmaya ve çocuklarımın, antik İbranice metinlerin ve Tora bilgeliğinin dünyasına girmesine izin vermeye teşvik etmişti. Bizi tutsak edenlere verebileceğimiz en güçlü cevap, kendimize acıma duygularının içinde debelenmek değil, çocuklarımızı Yahudi fikir ve değerlerinin dersleriyle tanıştırmaktır.

LETTERS TO THE NEXT GENERATION

REFLECTIONS ON JEWISH LIFE

Bu hikâye şu adreste paylaşılmaktadır: rabbisacks.org/life-of-rabbi-jonathan-sacks/reflections/

TORA İLE DİYALOG

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *peraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora’dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks’tan, *peraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

“Ancak A-Şem Paro’nun kalbine güç verdi ve [Paro] halkı salıvermeye yanaşmadı.”

– Şemot 10:27

SORU:

Bu hikâyenin kurbanı / kurbanları kimdir?

Rabi Sacks, Şemot 10:6 açıklamalarında (Koren Sacks Humash’ta) buna bir cevap önerir:

“Kötülüğün iki yüzü vardır. İlki – dış dünyaya dönük olanı – kurban yaptıklarıdır. İkincisi – kendisine dönük olanı – faile yaptıklarıdır. Kötülük, kötülüğü yapanı

kendi ağında kapana kısar. Fail, yavaş, ama emin adımlarla, özgürlüğünü yitirir ve kötülüğün efendisi değil, kölesi haline gelir.”

• **Kartlar ve Sohbet** hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

HAFTANIN DEĞERİ

Roş Hodeş

(Şemot 12:2)

Bene Yisrael'in Mısır'ı terk etmesinden önce Tanrı onlara bir halk olarak ilk mitsvalarını verir: yeni ayı kutsamak ve bir takvim oluşturmak. Bu bir astronomi dersinden ibaret değildir. Zamanın sahibi olmakla ilgilidir. Köleler, kendilerine başkaları tarafından dayatılan zaman çizelgelerine göre yaşarlar. Özgür insanlar ise neyin önemli olduğuna, ne zaman başladığına, nasıl işaretleneceğine ve ne şekilde anılacağına kendileri karar verirler. Roş Hodeş'i ilk emir yapmakla Tanrı, özgürlüğün, kendi zamanımızı bir amaç ve anlamla şekillendirmeyi öğrendiğimiz zaman başladığını öğretir ve yeni ayı kutsamak bize, yenilenmenin, hayatın ritminin içine inşa edildiğini hatırlatır. Karanlıktan sonra bile yeni bir başlangıç her zaman mümkündür. Ay solabilir, ama her zaman geri dönecektir.

PRATİK KONUŞALIM

Yeni ayı siz nasıl işaretleyeceksiniz?

Sık sık, sanki zaman bizi kontrol ediyormuş gibi bir duyguya kapılırız. Okul programları, işteki terminler, mesajlar ve yükümlülükler bizi yanlarında sürüklerler ve biraz durup düşünmek için çok az boşluk bırakırlar. Roş Hodeş o duyguyu geri iter. Bize zamanın sadece bizim başımıza gelen bir şey olmadığını, yükseltebileceğimiz, anlam katabileceğimiz bir şey olduğunu hatırlatır.

Zamanı kutsal kılmak; durmak, fark etmek ve sıfırlamak için belli anları seçmek demektir. Başlangıçları aceleyle geçmek yerine onları işaretlemek demektir. Zamana

kutsal bir şey olarak yaklaştığımızda en küçük anlar bile anlamlı hale gelebilir ve yaşam, hayatta kalma mücadelesinden çok, daha bilinçli bir yaşama dönüşür.

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Roş Hodeş geldiğinde biraz durun ve bu ay içinde başlamayı veya iyileştirmeyi umduğunuz bir şey belirleyin. Bu, ufak bir şey, yeni bir yöne doğru atılmış bir adım dahi olabilir, çünkü küçük bir başlangıç bile önemlidir.

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Bu hafta vaktinizi nasıl kullanacağınız konusunda biraz düşünmek için birkaç dakikanızı ayırın. Bu ay içinde hakkındaki farkındalık düzeyinizin daha yüksek olmasını istediğiniz bir alışkanlık veya an seçin ve onu bilinçli bir şekilde taze bir başlangıç olarak işaretleyin.

Bu değişikliği uygulamak için kendinize en iyi şansını nasıl verebileceğinize karar verin ve bunun yapılabilir olduğunun bilinciyle yeni yolunuza çıkın!

RABÎ SACKS EŞLİĞİNDE BİR PASUĞU DERİNLEMESİNE INCELEYELİM

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecek ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Halkın Mısır'dan çıktığı zaman birlik halinde olan bir grup olduğu söylenebilir mi?

KATMAN 1: TORA NİN METNİNE BAK

Şemot 12:38

”וַיֵּצֵאוּ מִצְרָיִם בְּיָמֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּיָמֵי מֶלֶךְ מִצְרָיִם”

KATMAN 2: RABİ SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

“Başka halklardan büyük bir karışım da onlarla birlikte çıktı; çok yüklü davar ve sığır sürüleri de.”

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Mısır'dan çıkan ve Yisraelloğullarından, yani on iki kabileden olmayan diğer halklar kimlerdi? Bu, Mısır'dan Yisrael'in bir parçası olarak çıkan ve erev rav adı verilen, kimliği belirtilmemiş bir "halklar çeşitlemesi" veya "karışık kalabalık"tan bahsedildiğini okuduğumuz ilk yerdir – ama hiçbir şekilde son "yer olmayacaktır. Onlardan bu noktada bahsedilmesi, gerçekten onlardan bahsedildiği anlamına gelebileceği gibi, Yetsiat Mitsrayim (Mısır'dan Çıkış) gününde ulusla alakalı, hafta ona dair bir metafor da olabilir.

KATMAN 4: RABI SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

Mısır'dan Çıkış hikâyesini okumanın iki yolu vardır. Bunlardan birine göre bu anlatım, Tanrı'nın tarihe müdahalesine dair bir hikâyledir: şu ana kadar metni bu şekilde okuduk. Diğer yol ise, Moşe'nin, huysuz, korku dolu ve tartışmacı kaçak kölelerden oluşan düzensiz bir kalabalığı, yıkıcı mağlubiyetlere, hatta iki bin yıllık bir sürgüne dahi dayanabilecek kadar güçlü bir kimliğe sahip birleşik bir ulusa nasıl dönüştürdüğüyle ilgilidir. O ulus, dünyanın her yanına dağılmış olduğu dönemlerde bile kendisini bir ulus olarak görmeye devam etmiştir.

Bu tip bir kimliği böylesi bir çeşitliliğin içinden nasıl yaratabilirsiniz? Tanrı'nın hükümlerliği altında böylesi bir birliği, emirlere bağlılığı ve – burada görüldüğü gibi – Tanrı'nın tarihe müdahalesini ve halkını kölelikten kurtarmasını nasıl inşa edebilirsiniz?

Tefilin küplerinin içindeki metinler, soyut olabilecek fikirlerin somut bir biçimde hayata geçirilmesini ifade eder. Bu gibi fikirleri somut eylemlere ve fiziksel sembollere dönüştürmek Yahudiliğin dehasının bir parçasıdır. Özellikle de, sevgi ve adanmışlık göstergesi olarak takılan tefilin, inancın esaslarıyla gündelik bazda gerçekleştirilen etkileşimi temsil eder.

KATMAN 5: DÜŞÜN VE CEVAP VER

Yetsiat Mitsrayim hikâyesi mucizelerle dolu bir masal değildir. Bir araya gelebileceğine ihtimal verilmeyecek kadar geniş bir çeşitliliğe sahip bir grup insanın kendilerini bütün bir ulus olarak görmeyi nasıl öğrendiğini gösteren bir anlatımdır. Bene Yisrael yola yanında karışık bir kalabalık olmak üzere çıkmış ve onlarla birlikte oluşturdukları ulus, birliğin, atasal kökenden çok, ortak değerler ve sorumluluktan gelişip meydana geldiğini ortaya koymuştur. Tora'nın geri kalanı da aşamalar halinde, özgür bir toplumun, kimlik ve sadakati, zor kullanmadan, öğreti, kanun ve ortak bir amaçla inşa edebileceğini gösterir.

Tüm bunları okuduktan sonra Yetsiat Mitsrayim hikâyesini şimdi nasıl görüyorsunuz? Acaba bu, ulusal köleliğe ve özgürlüğe kavuşmaya dair bir hikâyenin büyük finali midir, yoksa aksine, özgürlüğe doğru çıkılan yolculuk hakkında yeni bir hikâye midir?

[Koren Sacks Humash](https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash) hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.